

Dünya

Ne Konuşuyor?

1 - 15 Ocak 2025 | YIL: 4 / SAYI: 71

BRICS PLUS

ÇOK KUTUPLU DÜNYAYA GİDEN YOL

"RUSYA'NIN KAZAN'DAKİ BRICS PLUS ZİRVESİ VE YENİ JEOPOLİTİK DENGELER"
"BRICS BANKASI VE BATI HEGEMONYASINDAN KOPUŞ ÇABALARI"
"TÜRKİYE'NİN BRICS PLUS HAYALI: NATO İLE ÇELİŞKİLİ BİR DURUŞ MU?"

 Donald Trump'ın Rüyası:
Panama, Kanada ve
Grönland'ı Ele Geçirmek

 Yapay Zekâ Casusluğu
Yeniden Ortaya Çıkaracak

 Kapitalist Dünya-Sisteminde
BRICS Plus

YÖNETİCİ ÖZETİ

- 2024 yılı ekim ayında Rusya'nın Kazan kentinde gerçekleştirilen BRICS Plus zirvesi kamuoyunda geniş yer buldu. BRICS, 2024 yılında altı ülkeyi gruba üye olması için davet etti ancak sadece İran, Mısır, Etiyopya ve Birleşik Arap Emirlikleri gruba katılmayı onayladı. ABD etkisinde olan Suudi Arabistan ve Arjantin BRICS'e katılmayı reddetti ancak halihazırda otuz ülke gruba katılmak için talepte bulundu. Hindistan ve Güney Afrika BRICS'in genişlemesi konusunda temkinli adımlar atarken, Türkiye'nin BRICS'e üye olma talebinin NATO üyeliğinden dolayı birlik içerisinde bazı soru işaretlerine neden olduğu belirtildi.
- ABD ve Çin arasında karşılıklı ticari ürün ve hammadde kısıtlamaları devam ediyor. İki ülke de 2022 yılından günümüze kadar birbirlerinin kritik endüstrilerini ve sektörlerini hedef alan kısıtlama uygulamalarını sürekli genişletti. Günümüzde ekonomik kısıtlama veya ambargo uygulamaları ülkeler tarafından dış politikalarında mesaj verme yöntemi olarak kullanılmaya başladı. Trump'ın yeniden ABD başkanı seçilmesi ile Çin'e yönelik daha sert kısıtlamalar uygulayacağı öngörülürken, Çin'in ABD'ye nasıl ve ne ölçüde cevap vereceği ise merak konusu oldu.
- Almanya merkezli IFO Enstitüsü bölgesel ve küresel ekonomik faaliyetlerin nabzını tutmayı sürdürüyor. Enstitü, 2025 yılında birçok bölgede enflasyonun azalma göstermeyeceğini, hatta 2028 yılına kadar küresel enflasyonda ciddi bir düşüşün beklenmemesi gerektiğini dile getirdi. 2025 yılında en düşük enflasyonun görüleceği bölgenin %2,1 ile Batı Avrupa olacağı, enflasyonun en yüksek görüleceği bölgenin ise %37,2 ile Kuzey Afrika olacağı belirtildi. 2028 yılında ise en düşük enflasyonun görüleceği bölgenin %2 ile tekrar Batı Avrupa, en yüksek bölgenin ise Doğu Afrika olacağı öngörüldü.
- ABD seçimlerini Trump'ın kazanmasıyla ABD medyası, ülke siyasetinin zenginler tarafından ele geçirildiğini yazmaya başladı. Washington bölgesine taşınan multi-milyoner ve milyarder sayısının son zamanlarda giderek artırdığı ifade edildi. Ülke genelinde zenginlerin siyaseti ele geçirmesinin mevcut siyasi dengeyi sarsacağı ve sahip oldukları demokrasi düzeninin ciddi zarar göreceği üzerine genel bir endişe hâkim. X sosyal medya platformunu satın alarak büyük tepki toplayan Elon Musk'ın Trump yönetimi altında yeni görevler üstlenmesi, yalnızca ABD halkını değil küresel çapta birçok ülke için endişeleri artırıyor.

- Trump'ın Kanada'yı ABD'nin 51. eyaleti yapma, Danimarka kontrolündeki Grönland bölgesini ve Panama Kanalı kontrolünü ele alma planları oldukça tepki topladı. Trump, Panama Kanalı'nın fahiş geçiş ücretleri talep ederek bir soygun yaptığını iddia ederken, kanalın ABD'ye iade edilmesi gerektiğini belirtti. Grönland'ın el değmemiş, oldukça geniş temiz tarım toprağına ve önemli kaynak rezervlerine sahip olması Trump'ın dikkatini çekti. İlerleyen süreçte bu üç bölgede nelerin olacağı ve Trump'ın ne tür aksiyonlar alacağı uzun süre tartışılacak gibi duruyor.
- Rusya-Ukrayna arasında başlayan ve günümüzde hala devam eden savaş, gıda açısından Afrika ve Orta Doğu'da, enerji açısından ise Avrupa'da oldukça kritik sorunlara neden oldu. Savaş başladıktan sonra birçok Avrupa ülkesi Rus gazına olan bağımlılığı azaltma yolları aradı. Yıllardır beklenen Rus gazı akışı 2024 yılının son gününde transit rotada bulunan Ukrayna'nın gaz akışını kesmesi ile durdu. Rus gazı almaya devam eden Slovakya ve Avusturya gibi Avrupa ülkeleri alternatif tedarikçilere yönelirken, Macaristan'ın ise Karadeniz altından gelen Türk Akım boru hattı aracılığıyla Rus gazı almaya devam edeceği ifade edildi. Moldova'nın Transdinyester bölgesi, gaz akışının kesilmesiyle halkını kalın giyinme, pencerelerini kalın battaniye veya perde ile kapatma ve elektrikli ısıtıcı kullanma konusunda uyardı.
- Günümüzde teknoloji ve yapay zekânın gelişmesiyle casusluk endişeleri farklı boyutlara ulaştı. Yapay zekâ sayesinde artık casusluk çalışmalarının eskiye nazaran daha stabil, hızlı ve doğru şekilde yapılacağı belirtildi. Özellikle gelişmiş ülkelerin yapay zekâyı kullanarak gizli yürüttükleri casusluk faaliyetlerinde daha başarılı olacakları vurgulanırken, bazı uzmanlar ABD'nin bu konudan geri kalmaması için özel sektör ile iş birliği yapması ve yapay zekâyı casusluk faaliyetlerine entegre etmesi konusunda uyarılarda bulundu.

DÜNYA NE KONUŞUYOR?

1-15 Ocak 2025

Bu Rapor, **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)** tarafından özel olarak hazırlanmıştır.

Bu yayının tüm hakları KOSAM'a aittir. KOSAM'ın izni olmadan yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek sureti ile alıntı yapılabilir. Bu yayındaki tüm fikirler tamamen derlenen enstitüler, yayınlayan yazarlara aittir ve KOSAM'ın yayın politikalarını yansıtmamaktadır.

COPYRIGHT © 2025

KOSAM - Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi

Akabe Mah. Alaaddin Kap Cd. No:130 D:H, 42020 Karatay / Konya TÜRKİYE

Tel: 0539 897 21 01

www.kosam.org

info@kosam.org

İçindekiler

A. EKONOMİ	1
1. ABD-Çin Teknoloji Savaşında İhracat Kontrolleri / Observer Research Foundation (Hindistan)	1
2. Uzmanlar Enflasyonun 2028 Yılına Kadar Yüksek Olacağını Düşünüyor / IFO Institute (Almanya).....	2
3. Yapay Zekâ Verimlilik Uçurumunu Nasıl Daraltabilir? / NIESR (Birleşik Krallık)	3
4. Çin'in Otomobil Üretimi ve Satışları 2024 Yılında Rekor Kırdı / Xinhua Silk Road Information Service (Çin)	5
5. Kapitalist Dünya Sisteminde BRICS Plus / ROSALUX (Almanya)	6
6. Hazır Giyim Üretimini Yeniden Şekillendiren Çinli Dijital Platformlar / ODI (Birleşik Krallık).....	7
7. İran, Trump'ın Ekonomik Saldırısına Karşı Savunmasız / The Economist (İngiltere) ...	9
B. POLİTİKA	11
1. 2025 Yılında Ukrayna Krizi: Trump'ın İktidara Gelmesi Bir Çözüme Yol Açmıyor / Valdai Discussion Club (Rusya)	11
2. ABD ile Çin Arasındaki Mücadele / Foreign Affairs (ABD)	12
3. Güney Kore-Japonya Diplomatik İlişkilerinin 60 Yıllık Süreci / Korea Institute for International Economic Policy (Güney Kore)	14
4. Zenginler Amerikan Siyasetini Ele Geçiriyor mu? / Brookings (ABD)	16
5. Azerbaycan Havayolları Kazası ve Bakü-Moskova İlişkilerinin Geleceği / International Centre For Defence And Security (Estonya).....	18
6. Trump'ın Göreve Başlamasıyla Birlikte AB ve Türkiye Güvenlik İş Birliği Konusunda Ciddileşmeli / Chatham House (Birleşik Krallık)	19
7. Rusya'nın Hayalet Filosu Nasıl Engellenebilir? / Center for Strategic & International Studies (ABD)	21
8. Donald Trump'ın Rüyası: Panama, Kanada ve Grönland'ı Ele Geçirmek / CATO Institute (ABD).....	22

C. ÇEVRE.....	24
1. Ukrayna'nın Transiti Durdurmasıyla Avrupa'da Rus Gazı Dönemi Sona Eriyor / Reuters (Birleşik Krallık)	24
2. Çin, Dünyanın En Büyük İkinci Lityum Rezervine Ev Sahipliği Yaptığını Duyurdu / Global Times (Çin).....	25
3. Bakırın Enerji Dönüşümünde Oynayabileceği Önemli Rol / World Resources Institute (ABD)	26
D. SOSYAL.....	29
1. Hindistan'da Anemi: Sessiz Bir Halk Sağlığı Krizi / Observer Research Foundation (Hindistan)	29
2. Norveç'te Cep Telefonlarında Bulunan Acil Durum Uyarıları / PRIO (Norveç).....	30
3. Biden Yönetimi Görevi Bırakmadan Önce TikTok Hakkındaki Düşüncelerini Değiştiriyor / Global Times (Çin).....	32
E. TEKNOLOJİ.....	33
1. Kuzey Kore'nin Siber Suçluları / Observer Research Foundation (Hindistan).....	33
2. Yapay Zekâ, Casusluğu Yeniden Ortaya Çıkaracak / Foreign Affairs (ABD).....	34
3. Kriz Durumda Siber Güvenlik / Trends Research & Advisory (Birleşik Arap Emirlikleri)	35
F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER	38

A. EKONOMİ

1. ABD-Çin Teknoloji Savaşında İhracat Kontrolleri / Observer Research Foundation (Hindistan)

ABD'nin Çin'e yönelik 24 çeşit çip üretim ekipmanı ve 140 Çinli şirkete ihracat yasağı uygulamasının ardından Çin'in ABD'ye kritik mineral ihracatını kısıtlaması geniş yankı uyandırdı. Bu önlemler bir süredir devam ederken, Pekin ilk kez bu kadar güçlü bir tepki verdi.

2023 yılında galyum ve germanyum gibi kritik minerallere yönelik kısıtlamalar ile kıyaslandığında asıl amacın savunma ve teknolojik gelişme için kritik öneme sahip çift kullanımlı malzemelerin ihracatını durdurmak olduğu vurgulandı.

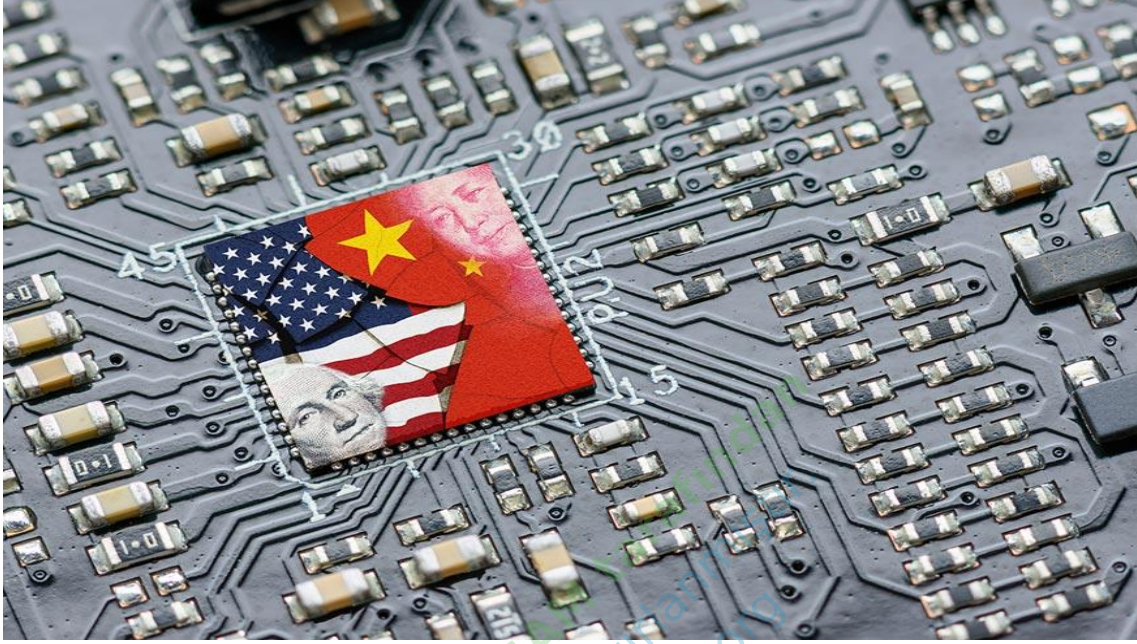
2022 yılından günümüze kadar iki ülke de birbirine karşı çeşitli kısıtlamalar getirdi. Örneğin ABD, Çin'in kritik ve gelişen teknolojilere erişimini kısıtlarken, Çin ise Micron gibi ABD'li şirketlerden çip almayı yasakladı.

Çin ve ABD, ihracat kontrolleri ve diğer ticari kısıtlamaların uygulanmasını meşru kılmak için ulusal güvenliklerini gerekçe göstermekte. Her iki taraf için de stratejik hedef, diğerinin üstün yetenekler geliştirmesini engellemek. İhracat kontrolleri, dış politikanın mesaj verme yöntemi haline geldi. ABD için Çin'in yapay zekâ ve gelişmiş çip alanlarındaki kabiliyetini engellemek kritik önem taşıyor.

Trump Beyaz Saray'a döndüğünde, ticaret kısıtlamaları ve ihracat kontrollerinin daha sık kullanılması muhtemeldir. Ancak, Trump'ın görevde olduğu son zamanın aksine, oyun oldukça farklı oynanacak. Çin halihazırda üretimin neredeyse %60'ı ve rafinasyonun yaklaşık %85'i ile kritik mineral tedarik zincirine hakimdir.

Çin'in Biden yönetiminin önlemlerine verdiği yanıt, Pekin'in kısasa kısas ticaret kısıtlamalarına hazır olduğunu ve Nvidia (teknoloji şirketi) örneğinde olduğu gibi ABD şirketlerini hedef almaktan çekinmeyeceğini gösteriyor. Çin pozisyonunu sertleştirdikçe, ABD'nin kritik mineralleri tedarik etmesi zorlaşacaktır. ABD'ye kritik mineraller ihraç eden Kanada gibi dost ülkelerle olan ilişkileri de etkilemesi bekleniyor.

ABD Başkanı Joe Biden'ın Enflasyon Azaltma Yasası kapsamındaki kritik maden girişimlerinin akıbeti ise belirsizliğini koruyor.

Kaynak: Getty

Erişim: <https://www.orfonline.org/research/why-export-controls-are-the-weapon-of-choice-in-us-china-tech-war>

Anahtar Kelimeler: AB, Çin, İhracat, Kısıtlama, Kritik Mineral.

2. Uzmanlar Enflasyonun 2028 Yılına Kadar Yüksek Olacağını Düşünüyor / IFO Institute (Almanya)

2025 yılında küresel ortalama enflasyonun %3,9 olması beklenirken, 2026 ve 2028 yıllarında %3,5 olacağı öngörülmüyor. Küresel enflasyon yüksek kalsa da bölgeler arasında farklı seviyelerde enflasyon oranlarının görüleceği ifade edildi. Uzmanlar, 2025 yılında en düşük enflasyonun %2,1 ile Batı Avrupa'da gerçekleşeceğini öngördü.

Kuzey Amerika, Okyanusya ve Kuzey Avrupa'da enflasyon beklentileri %2,6 -%2,7, Güney Avrupa'da %3,5 ve Doğu Avrupa'da ise %7,5 olacağı tahmin edildi. Asya'daki enflasyon beklentileri ise şu şekilde sıralandı: Doğu Asya'da %2,9, Güneydoğu Asya %3,2, Batı, Güney ve Orta Asya'da ise sırasıyla %7,3, %7,4, ve %11,1.

2025 yılında Afrika bölgesindeki enflasyon tahminleri ise oldukça yüksek. Güney Afrika'da %4,4, Batı Afrika'da %10,8, Orta Afrika'da %13,5, Doğu Afrika'da %27,6 ve Kuzey Afrika %37,2.

		Yıllara Göre Enflasyon Beklentileri...		
		2025	2026	2028
Dünya çapında		3.9	3.5	3.5
Asya				
	Orta Asya	11,1 (+0,7)	10.8	9.9
	Doğu Asya	2,9 (-0,5)	3.1	3.0
	Batı Asya	7,3 (+0,4)	5.2	4.8
	Güneydoğu Asya	3,2 (+0,0)	3.2	3.4
	Güney Asya	7,4 (-4,6)	7.5	8.1
Afrika				
	Kuzey Afrika	37,2 (-2,4)	28.6	15.7
	Doğu Afrika	27,6 (-24,0)	34.4	44.2
	Orta Afrika	13,5 (-0,7)	13.7	17.0
	Batı Afrika	10,8 (+0,2)	10.1	9.8
	Güney Afrika	4,4 (-0,4)	4.2	3.8
Amerika				
	Kuzey Amerika	2,6 (+0,2)	2.8	2.9
	Orta Amerika ve Karayipler	6,7 (+3,6)	5.9	5.7
	Güney Amerika	33,6 (+23,5)	18.3	12.0
Avrupa				
	Kuzey Avrupa	2,7 (-0,1)	2.5	2.5
	Doğu Avrupa	7,5 (+1,1)	6.4	4.8
	Batı Avrupa	2,1 (+0,0)	2.0	2.0
	Güney Avrupa	3,5 (+0,4)	2.9	2.7

Kaynak: IFO

Erişim: <https://www.ifo.de/en/facts/2025-01-14/economic-experts-survey-q4-2024-experts-expect-inflation-remain-high-until-2028>

Anahtar Kelimeler: Asya, Avrupa, Beklentiler, Enflasyon.

3. Yapay Zekâ Verimlilik Uçurumunu Nasıl Daraltabilir? / NIESR (Birleşik Krallık)

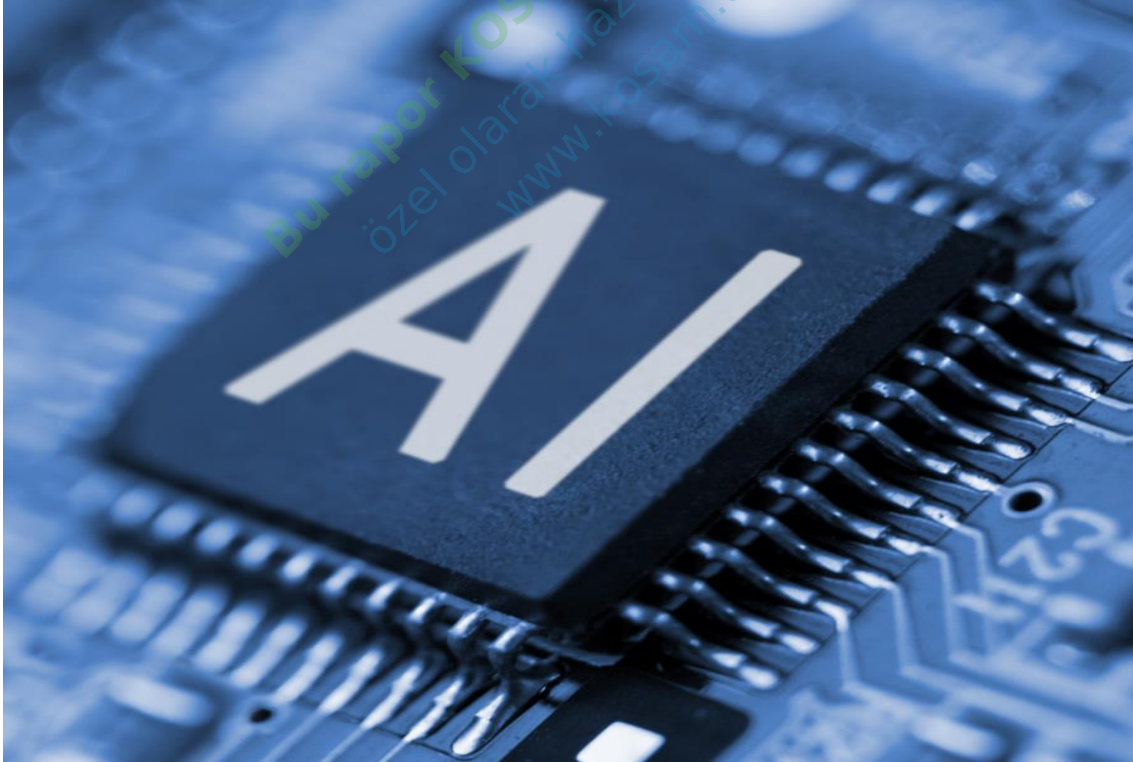
2008-2009 mali krizinden günümüze, Avrupa'da önde gelen firmalar ile geride kalanlar arasında artan bir verimlilik açığı gözlemlenmiştir. Bu durum, özellikle lider firmaların benimsediği teknolojik yeniliklere uyum sağlayamayan şirketlerin zorluklarıyla ilişkilidir.

Dördüncü Sanayi Devrimi, dijital teknolojiler ve yapay zekânın üretkenlik ve organizasyonel süreçlerde dönüşüme yol açtığı bir dönemi temsil ediyor. 15 Avrupa ülkesinde firma düzeyindeki verilere dayanan araştırma, yapay zekâ inovasyonunun,

firmaların operasyonel verimliliğini artırarak %6 ila %17 arasında verimlilik kazancı sağladığını ortaya koyuyor.

Yapay zekâ yeniliği, teknolojik kapasiteleri artırıp en iyi uygulamalardan faydalanmayı kolaylaştırarak firmaların üretkenlik performanslarını iyileştirmede kilit bir rol oynuyor. Yapay zekâ inovasyonunun önde gelen firmalar tarafından önemli ölçüde kullanıldığı, verimlilik sınırının ötesindeki firmaların da bu teknolojiden kazanç sağladığı gözlemlendi. Sınır Uzaklık analizi, yapay zekânın, bir firmanın teknolojik sınırdan uzaklığıyla orantılı olarak fayda sağladığını göstermektedir. Gecikmiş firmalarda doğrudan etkiler %2 ile %6, dolaylı etkiler ise %0,3 ile %0,7 arasında değişmektedir.

Yapay zekâ, geride kalan firmaların yeteneklerini geliştirip sınırla olan boşluğu daraltarak eşitleyici bir teknoloji işlevi görebilir. Bu bulgular, yapay zekânın farklı firmalar için verimliliği artırma ve azalan verimlilik eğilimlerini tersine çevirme potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Kaynak: NIESR

Politika yapıcıların, yapay zekânın firma verimliliğini artırma potansiyelini genişletmek için, yeni teknolojilerin benimsenmesini teşvik edecek stratejiler geliştirmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu stratejiler, yapay zekâ araştırmalarına yapılan yatırımların

artırılması, dijital altyapıya erişimin genişletilmesi, KOBİ'lerle üniversiteler arasındaki iş birliklerinin teşvik edilmesini içermelidir.

Verimlilik sınırının ötesindeki firmalar için yapay zekâ gelişimini kolaylaştıran politikalar, üretkenliği artıran teknolojilerin yayılmasını sağlayabilir ve verimlilik açığını daraltabilir. Yapay zekânın ekonomik büyümeyi teşvik etme potansiyeli, dijital ekonomide rekabeti artırmak için önemli bir araçtır.

Erişim: <https://niesr.ac.uk/blog/how-artificial-intelligence-could-narrow-productivity-gap>

Anahtar Kelimeler: Verimlilik, Yapay Zekâ, Yapay Zekâ İnovasyonu.

4. Çin'in Otomobil Üretimi ve Satışları 2024 Yılında Rekor Kırdı / Xinhua Silk Road Information Service (Çin)

2024 yılının sona ermesi ile birçok sektörden yıl sonu verileri gelmeye devam ediyor. Küresel çapta en çok merak edilen konu şüphesiz otomobil sektöründe büyümesiyle dikkat çeken Çin'in 2024 yılında ne kadar araç üretip satabildiği idi. 2025 yılının ilk haftası gelen verilere göre Çin'in 2024 yılı hem otomobil üretimi hem de satışı 31 milyon adeti aşarak yeni bir rekor kırdı.

Kaynak: Deng Hua

Toplam otomobil üretimi 2023 yılına kıyasla %3,7 artış göstererek 31 milyon 282 bin adete yükseldi. Aynı şekilde otomobil satışları ise 2023 yılına kıyasla %4,5 artarak 31 milyon 436 bin adete ulaştı.

Elektrikli araçların üretimi ve satışı da önemli rekorlara imza attı. Elektrikli araçların hem üretimi hem de satışı 10 milyon adeti aşarken, bu rakamlar toplam üretim ve satışların yaklaşık %40'ını oluşturdu.

Erişim: <https://en.imsilkroad.com/p/344012.html>

Anahtar Kelimeler: Çin, Otomobil, Üretim.

5. Kapitalist Dünya Sisteminde BRICS Plus / ROSALUX (Almanya)

2024 yılı Ekim ayında Rusya'nın Kazan kentinde düzenlenen BRICS Plus zirvesinde, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin başarılı bir dış politika sergiledi. BRICS, geçtiğimiz yıl İran, Mısır, Etiyopya ve BAE'yi bünyesine katarak genişledi. Ancak Arjantin ve Suudi Arabistan daveti reddetti. 2024 zirvesinde yeni üyeler duyurulmazken, 30'dan fazla ülke katılım isteğini belirtti.

Rusya, BRICS'i Batıya karşı bir dengeleyici olarak konumlandırmak isterken, Hindistan ve Güney Afrika genişleme konusunda temkinli davranmakta. Türkiye'nin BRICS Plus'a katılma isteğinin, NATO üyeliğiyle çeliştiği ifade edildi. BRICS Plus, güçlü Hindistan ve Çin ekonomileriyle yeni pazarlar oluşturma fırsatı sunmakta, ancak Rusya ve İran'ın Batı karşılığı yönelimi, ittifak içinde güvenlik ve kurumlar açısından çatışmalara yol açmakta.

Son yıllarda, çok kutuplu ve daha adil bir küresel yapı talebi, Batı egemenliğindeki finansal kurumların eleştirisini artırdı. BRICS Bankası ve Koşullu Rezerv Düzenlemeleri gibi alternatif yapılar, bu talebe yanıt olarak önem kazanmakta.

Hindistan ve Güney Afrika, BRICS Bankası'nın Batı'nın finansal kurumlarının alternatifi değil, tamamlayıcısı olduğunu belirtirken, Rusya ve İran alternatif bir finansal sistem geliştirmeyi hedefliyor. BRICS Bankası, yerel para birimlerinde kredi sağlamayı planlayarak, ABD dolarının küresel egemenliğinden bağımsızlaşmayı amaçlamaktadır. BRICS Plus ülkeleri, Batı'nın finansal hegemonyasından koparak ekonomik ilişkilerini çeşitlendirmeyi hedeflemektedir.

BRICS Plus'un geleceği, ittifak içindeki anlaşmazlıklar ve ortak bir gündem oluşturulup oluşturulamayacağına bağlı. Arjantin'in üyelik teklifini reddetmesi, ittifakın iç siyasi koşullara ne kadar bağlı olduğunu gösteriyor. BRICS Plus, Batı egemen kurumlarından bağımsızlık çabalarını desteklese de üye ülkelerin çoğunluğuna fayda sağlamayan dönüşümcü yaklaşımlar eksik kalıyor. Kısacası BRICS Plus, anti-kapitalist bir alternatif değil, kapitalist sistemde daha fazla nüfuz elde etmeyi amaçlayan bir stratejidir.

Kaynak: Imago

Erişim: <https://www.rosalux.de/en/news/id/52967/brics-plus-in-the-capitalist-world-system>

Anahtar Kelimeler: Batı, BRICS, Finans.

6. Hazır Giyim Üretimini Yeniden Şekillendiren Çinli Dijital Platformlar / ODI (Birleşik Krallık)

Hazır giyim sektörü, düşük maliyet ve verimlilik arayışlarıyla teknolojik yeniliklere odaklanırken, otomasyon ve veri odaklı dijital platformlarla dönüşüm geçiriyor. Çinli dijital platform Shein, bu dönüşümde öne çıkan bir oyuncu olarak dikkat çekiyor. E-ticaret şirketi olarak 2012 yılında kurulan Shein, rakiplerinden daha hızlı, daha ucuz ve geniş çeşitlilikte ürün sunma becerisiyle ABD'nin en çok indirilen alışveriş uygulaması

haline geldi. Veriye dayalı tedarik zinciri entegrasyonu ve küçük parti üretim modeliyle Shein, 2020 yılında 150.000'den fazla yeni ürün piyasaya sürdü.

Shein'in başarısı, dijital platformlar ve yenilikçi yönetim sistemlerinin verimli kullanımıyla şekilleniyor. Şirket, tedarik zincirini dijital olarak kontrol ederek, üretim süreçlerini otomatikleştirmek yerine veri toplama, analiz, iletişim ve karar alma süreçlerini optimize etmekte. Üretim Yürütme Sistemi (MES), tedarikçilerle ilgili verileri yönetmesine ve üretim süreçlerini düzenlemesine olanak tanırken, geri bildirimler sayesinde üretim miktarını anında belirliyor. Shein, küçük fabrikalar ve atölyelerden oluşan Çin merkezli bir ağ kullanarak hız ve esneklik sağlıyor.

Platform liderliğindeki üretim modeli, Çinli üreticilerin avantajlarını kullanarak üretimi Çin'de tutuyor, bu da altyapı eksiklikleri ve güçlü üretici ekosistemi olmayan ülkeler için hazır giyim sektörüne girişi zorlaştırıyor. Güneydoğu Asya ülkeleri, Shein benzeri modelleri geliştirebilir. Lakin platform çeşitlendirilmezse, tek bir şirkete bağımlılık riski ortaya çıkıyor. Ayrıca, bölgedeki dijital ve fiziksel altyapı açığı büyümeye devam ediyor.

Altyapı eksiklikleri ve sınırlı üretim kapasitesi nedeniyle Afrika, hızlı moda markalarını çekmek veya sürdürülebilir giysiler üretmek için fırsatlar keşfetmeli. Shein'in, Brezilya ve Türkiye gibi ülkelerde pazara yakın üretim üsleri açması, gelişmekte olan ülkelerin de dijital teknolojileri ve yerel iş gücüyle uyumlu stratejik bir üretim modeline geçebileceğini gösteriyor.

Kaynak: T.Schneider

Erişim: <https://odi.org/en/insights/the-chinese-digital-platforms-reshaping-garment-manufacturing/>

Anahtar Kelimeler: Çin, Dijitalleşme, Hazır Giyim.

7. İran, Trump'ın Ekonomik Saldırısına Karşı Savunmasız / The Economist (İngiltere)

25 Kasım tarihinde São Tomé ve Príncipe bandıralı Elva adlı tanker, Malezya kıyılarından gizlice 2 milyon varil İran ham petrolünü aldı. Geminin muhtemel varış noktası olan Kuzeydoğu Çin'e yelken açması genellikle iki hafta sürerken, bu sefer işler farklı gelişti. ABD, 3 Aralık'ta Elva tankerinin yaptırımları ihlal ettiğini ileri sürerek gemiyi kara listeye aldı ve onunla iş yapan herkesi cezalandıracağını duyurdu. Altı hafta geçmiş olmasına rağmen gemi hâlâ mahsur durumda.

Biden yönetimi, Ekim ayında İran bağlantılı tankerlere yönelik baskılarını artırmaya başladığından beri, İran petrolünün neredeyse tamamını satın alan Çin'e yapılan ham petrol sevkiyatları dörtte bir oranında azalarak günlük 1,3 milyon varile düştü. Ancak İran, değişen koşullara rağmen petrol yüklemelerini hızla sürdürdü. Bu nedenle, çoğu Malezya ve Singapur kıyılarında olmak üzere dört kat daha fazla (yaklaşık 20 milyon varil) İran petrolü denizde bekletiliyor.

Biden yönetiminin son dönemlerinde ABD, İran'ın yanı sıra Rusya'yı da hedef alıyor. Yetkililer, 10 Ocak'ta 143 tankere ek olarak büyük ihracatçılar ve sigortacılara karşı yeni yaptırımlar açıkladı. Bu durum, Vladimir Putin'in zorluklarla karşılaşmasına neden olurken, Brent ham petrolünün varil fiyatı 15 Ocak'ta son beş ayın en yüksek seviyesi olan 82 dolara ulaştı. Donald Trump, Rusya'ya yaptırımlar konusunda çekimser olsa da İran'ın finansal kaynaklarını bozma konusunda kararlı. Bu politikanın başarılı olması, küresel enerji piyasalarını da sarsabilir.

Joe Biden başkanlığının ilk döneminde İran'ın petrol ticaretine göz yummuştu. Ancak, Trump yönetiminin sert yaptırımlarının yeniden uygulandığı 2018 ile geçen yıl arasında ülkenin ham petrol ihracatı 12 kat artarak 1,8 milyon varile ulaştı. Ekim ayında Biden tutumunu değiştirerek Hazine Bakanlığı'nın İran bağlantılı kara listesine 55 tanker daha

ekletti. Biden'e göre bu, İran'ın petrol taşımacılığını üstlenen "karanlık filo"nun üçte birine denk geliyor.

İran, kara listeye alınan tankerlerin yerine yeni tankerler koymak için çalışsa da bu süreç uzun sürecek gibi görünüyor. Özellikle Rusya'nın da kara listeye alınan tankerleri yenilemeye ihtiyacı olduğu düşünülürse, İran'ın bu çabası daha da zorlaşıyor.

Trump yönetimi, İran'ın petrol ticaretini daha fazla kısıtlamayı planlıyor. Bu kapsamda, İran'dan petrol alan tüm limanlara yaptırım uygulanabileceği veya Çin'e gümrük vergilerinin artırılabilmesi konuşuluyor. Uzmanlar, bu tür politikaların İran'ın ihracatını ciddi şekilde azaltabileceğini ve küresel enerji piyasalarını etkileyebileceğini belirtiyor.

Kaynak: Getty

Erişim: <https://www.economist.com/finance-and-economics/2025/01/13/iran-is-vulnerable-to-a-trumpian-all-out-economic-assault>

Anahtar Kelimeler: ABD, Çin, İran, Petrol.

B. POLİTİKA

1. 2025 Yılında Ukrayna Krizi: Trump'ın İktidara Gelmesi Bir Çözüme Yol Açmıyor / Valdai Discussion Club (Rusya)

ABD başkanlık seçimini Trump'ın kazanması Rusya için oldukça önemli bir gelişme oldu. Elde edilen bazı veriler, Trump'ın Obama ve Biden'den daha Rusya dostu bir ABD başkanı olarak algılandığı sonucunu göstermekte ki Rusların üçte birinden fazlası, Rus-Amerikan ilişkilerinde daha iyi bir dönem bekliyor. Ancak iyimser beklentilerin aksine, yeni yönetimin Ukrayna'da kapsamlı bir çözüm başlatması pek olası bir durum değil.

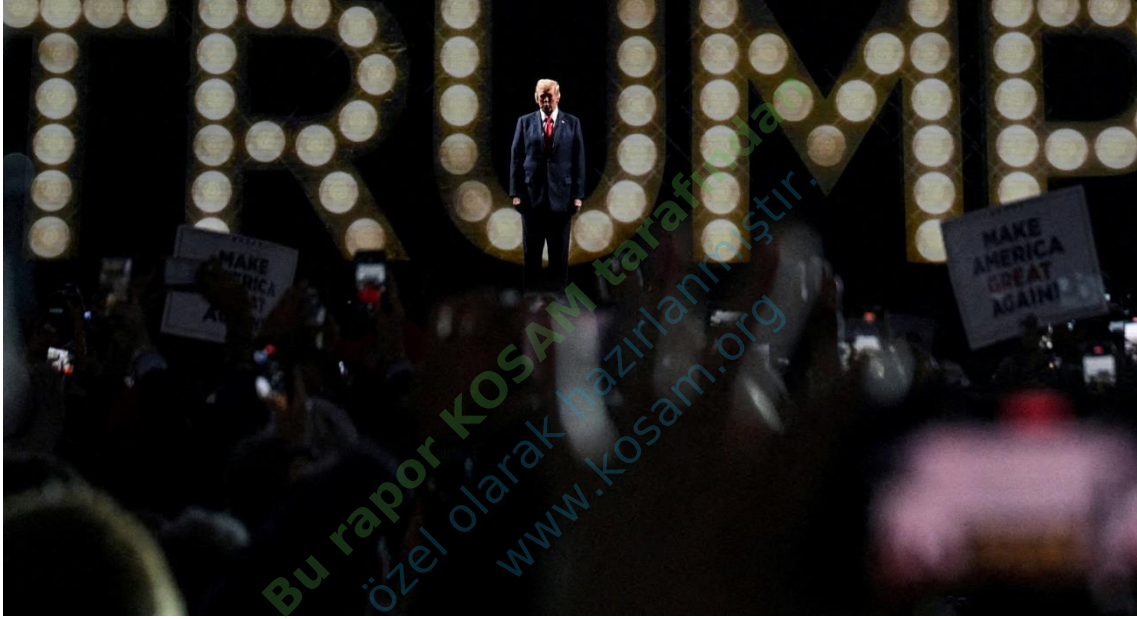
Washington'un genel olarak dış politikasını ve özellikle Ukrayna üzerindeki konumunu belirleyen kilit faktör, Amerikan hegemonyasının yok edilmesidir. Avrupalı NATO müttefikleri, Ukrayna'ya yönelik askeri teçhizat ve mali yardıma şimdiden büyük yatırımlar yaptılar ve itibarlarını tehlikeye attılar. Washington'un stratejisi, Avrupalı ortaklarının aşırı bağımsızlaşmasını önlemek ve Avrupalı NATO müttefiklerini ABD'nin kontrolü altında tutmaktır. Bu strateji ABD'ye şimdiden bazı ekonomik faydalar sağlamıştır. AB'den ABD'ye her yıl yüz milyarlarca dolar akmakta ve bu paralar ABD askeri-sanayi kompleksine ve enerji sektörüne yatırım olarak dönmektedir.

Daha derin bir çözüm aramak yerine Ukrayna ihtilafını temas hattı boyunca dondurmak ABD'nin işine geliyor. Hat, Doğu Avrupa'da bir gerilim noktası olmaya devam edecek ve bu da AB'yi kendi güvenliğini sağlama konusunda Washington'a bağımlı kalmaya teşvik edecek.

İç cephede ise Donald Trump, ABD siyasetinde şiddetli bir çatışmayla karşı karşıya. Trump'ın yeni Hükümet Verimliliği Departmanına başkanlık etmek üzere atamayı planladığı Elon Musk ve Vivek Ramaswamy'nin geniş çaplı kamu yönetimi reform planları, bir iç krizi kışkırtmakla tehdit ediyor. ABD'nin Batı'daki stratejisinde güven piramidinin kırılganlığı, Trump yönetimini ya gerilimi tırmandırmaya ya da durumu kökten çözmenin yollarını bulmaya yönelik sert adımlar atmaktan alıkoyacaktır. Trump yönetiminin yerine getirmesi gereken temel görevler değişmemiştir: Müttefiklerin güvenlik garantilerine olan güvenini kaybetme tehdidini ortadan kaldırmak, Ukrayna'yı

gelecekte Rusya'ya karşı bir koz olarak etki alanında tutmak ve AB ile Rusya arasındaki ilişkilerin normalleşmesini önlemek.

ABD'nin uzun vadeli krizi istikrara kavuşturması ve öngörülebilirliğini sürdürmesi gerekmektedir. Rusya, ABD'yi şu anda NATO'nun egemenliğine dayanan Avrupa güvenliği yapısını ciddi şekilde gözden geçirmeye ve Ukrayna'yı Batı etki alanından uzaklaştırmaya teşvik etmeye çalışıyor. Rusya ve ABD çıkarlarının uzlaşmazlığı, Ukrayna krizinin hızlı ve derin bir şekilde çözülmesini imkânsız kılıyor.

Kaynak: Reuters

Erişim: <https://valdaiclub.com/a/highlights/the-ukrainian-crisis-in-2025/>

Anahtar Kelimeler: ABD, Rusya, Trump, Ukrayna.

2. ABD ile Çin Arasındaki Mücadele / Foreign Affairs (ABD)

ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra küresel liderliğe yükselmesinden bu yana, Amerikalı liderler düzenli olarak ülkenin gerilemekte olduğu ve bir rakibe karşı zayıfladığı endişesine kapıldılar. 1980'li yıllarda Washington, Amerikan sanayisinin Japonya'nın ekonomik gücüyle rekabet edemeyeceği endişesine kapıldı. Günümüzde bu gerileme algısı, ABD demokratik sistemindeki yeni kırılmalıklar ve Çin'in gelişen gücüne ilişkin korkularla birleşmiş durumda. ABD eşitsizlik, durgunlaşan ücretler ve siyasi kutuplaşma gibi durumlarda mücadele ederken Çin, ekonomik ve diplomatik gündemlerini muazzam

bir askeri güç gelişimi ile birleştirerek ilerliyor. Son 30 yılda Çin, küresel üretime hükmederek ve bazı sektörlerde ileri teknoloji liderliğini ele geçirerek kendisini dünyanın fabrikası olarak kabul ettirdi.

Çin, 2023 yılında dünyadaki elektrikli araçların yaklaşık %60'ını, bataryaların %80'ini ve güneş enerji teknolojisinde kullanılan panellerin %95'inden fazlasını üretmiştir. ABD savunma sanayisi talebi karşılamakta zorlanırken Çin, daha önce görülmemiş bir hızla silah üretiyor. Çin, son üç yılda 400'den fazla modern savaş uçağı inşa etti, yeni bir hayalet bombardıman uçağı geliştirdi, hipersonik füze yeteneklerini sergiledi ve füze stokunu iki katına çıkardı.

Çin, etkili bir küresel oyuncu olmaya devam edecek olsa da gelişimini önemli ölçüde zorlaştıracak bir dizi karmaşık sorunla karşı karşıyadır. On yıllık yavaşlayan büyümenin ardından, Çin ekonomisi şimdi çalkantılı bir emlak piyasası, artan borç, kısıtlı yerel yönetim finansmanı, azalan üretkenlik ve hızla yaşlanan bir nüfusun artan baskılarıyla mücadele ediyor.

ABD ekonomik dinamizm, küresel etki ve teknolojik yenilik açısından Çin'e karşı hâlâ hayati bir üstünlüğe sahiptir. Bu sorunlara rağmen Çin; kuantum hesaplama, yenilenebilir enerji ve elektrikli araç üretimi gibi önemli alanlarda hala ilerleme kaydediyor.

Çin çoğunlukla ABD'nin daha az yatırım yaptığı alanlarda üstünlük kazanıyor. Çin'in ABD ile rekabetindeki en büyük varlığı, temelde yatan esasları değil, aşırı odaklanması ve kilit hedefler doğrultusunda kaynak harcama ve israfı tolere etme konusundaki istekliliğidir.

Günümüzde ABD'de yaşayan pek çok kişi Çin'in ABD'nin gücünü gölgede bırakacağından korkuyor. Yine de Çin gücünün temelleri, artan zorluklar nedeniyle sarsılmaktadır. Ülkenin büyüme oranı 2007 yılındaki zirve noktasından itibaren sürekli olarak düşmüş; özellikle son beş yılda yapısal sorunlara ve ekonomik dalgalanmalara yol açmıştır.

Aynı zamanda dünyanın en büyük petrol ithalatçısı olan Çin, petrol ihtiyacının %70'inden fazlası için ithalata güveniyor ve bu da onu küresel aksaklıklara karşı savunmasız bırakıyor. Jeopolitik gerilimler, tedarik zinciri darboğazları veya bölgesel çatışmalar Çin'in enerji güvenliğini ciddi şekilde tehlikeye atabilir. Buna karşılık ABD, neredeyse enerji bağımsızlığına ulaşmış ve dünyanın önde gelen petrol ve doğal gaz üreticisi olmuştur.

Doların dünyanın birincil rezerv ve uzlaştırma para birimi statüsü, ABD için bazı dezavantajlara neden olsa da benzersiz bir finansal üstünlük sağlıyor. 2023 yılında küresel döviz rezervlerinin yaklaşık %60'ı dolar olarak tutulurken, bu oran Avro'yu (yaklaşık %20) ve Yuan'ı (%3'ten az) geride bıraktı. Bu da ABD'ye daha düşük borçlanma maliyetleri, borç yönetiminde daha fazla esneklik ve yaptırım uygulama kabiliyeti gibi avantajlar sağlamakta.

Çin zorluklarla mücadele ederken ABD, kendi avantajlarını kullanmalıdır. Bunu yapabilmek için ABD'li politikacılar, ABD'nin güçlü görüldüğü alanlara önemli yatırımlar yapmalı; araştırma, geliştirme ve son teknoloji endüstriler için finansmanı artırmalı, hedeflenen göçmenlik reformu yoluyla küresel yetenekleri çekmeli, Asya ve Avrupa'daki ittifakları güçlendirmeli ve ABD savunma sanayi tabanını yeniden inşa etmelidir.

Kaynak: Beppe Conti

Erişim: <https://www.foreignaffairs.com/united-states/know-your-rival-know-yourself-china#>

Anahtar Kelimeler: ABD, Çin, Ekonomi, Rekabet.

3. Güney Kore-Japonya Diplomatik İlişkilerinin 60 Yıllık Süreci / Korea Institute for International Economic Policy (Güney Kore)

2025 yılı, Güney Kore (ROK) ile Japonya arasındaki diplomatik ilişkilerin normalleşmesinin 60. yıl dönümüdür. ROK ve Japonya, 1965 yılı Haziran ayında Temel İlişkiler Antlaşması'nı imzalayarak diplomatik ilişkilerini normalleştirdiler.

1965 yılında diplomatik ilişkilerin normalleşmesinden bu yana, ROK ve Japonya, liberalizm ve piyasa ekonomisinin değerlerini paylaşırken siyaset, ekonomi, sivil toplum ve kültür gibi çeşitli alanlarda yakın ilişkiler sürdürdüler. 2000 Civarında ROK, Japon popüler kültürüne yönelik ithalat kısıtlamalarını kaldırdı ve bu da iki ülke arasındaki kültürel değişim fırsatlarını genişletti.

Kişisel değişimler açısından, 2023 itibarıyla Japonya'da yaklaşık 410.000 Kore uyruklu ve 24.000 Kore soyundan ikamet eden kişi var ve ek olarak yaklaşık 58.000 Koreli Japonya'da uzun süredir ikamet etmekte.

ROK-Japonya İlişkilerini Çevreleyen Koşullardaki Değişiklikler

Son zamanlarda, iki ülke arasındaki ilişkiyi çevreleyen önemli değişiklikler meydana gelmekte. ABD ile Çin arasındaki stratejik rekabet yoğunlaştıkça, tüm uluslararası düzen üzerinde önemli etkilere sebep olmakta. 2022 yılı itibarıyla Doğu Asya, dünya GSYH'sinin %23,4'ünü, dünya nüfusunun %20'sini ve küresel ticaretin %18,7'sini oluşturarak uluslararası toplumdaki en önemli bölge haline geldi.

Kaynak: KIEP

ROK-Japonya İlişkilerinin Gelişim Yönü

İki ülke arasındaki ilişkinin kısa vadeli başarılarından ziyade uzun vadeli bir perspektiften geliştirilmesi gerekmektedir. Halkla, yeterli iletişime dayalı politikaları ileri sürülmelidir. Böyle bir yaklaşımın geliştirilmesi, iki ülke arasındaki ilişkinin geliştirilmesine yönelik çeşitli politika ve çabalarda yavaş ilerleme sağlayabilir, ancak bu yaklaşım onların daha istikrarlı ve sürekli bir şekilde teşvik edilmesini sağlayacaktır.

Belirli İş Birliği Alanları ve Görevleri

İki ülke de yeşil dönüşüm, dijital dönüşüm, yerel ekonomik canlanma ve teşvik alanlarında aktif olarak iş birliği aramalıdır. Bilim ve teknoloji sektöründe, hidrojen ve açık deniz rüzgâr enerjisi gibi temiz enerjinin yanı sıra yapay zekâ, biyolojik projeler gibi teknoloji geliştirme ve standartlar belirleme konusundaki iş birliklerini güçlendirmelidirler. Bu amaçla ortak araştırma enstitülerinin kurulmasını teşvik etmek, bilim ve teknoloji sektöründe yetenek değişim programları yürütmek ve devlet ile özel sektörün birlikte yatırım yaptığı fonlar oluşturmak mümkün olacaktır.

Erişim: https://www.kiep.go.kr/gallery.es?mid=a20308000000&bid=0008&list_no=11629&act=view

Anahtar Kelimeler: Diplomatik ilişki, Güney Kore, Japonya.

4. Zenginler Amerikan Siyasetini Ele Geçiriyor mu? / Brookings (ABD)

Dünyanın en zengin adamı Elon Musk, güçlü sosyal medya platformu X'i kullanarak çeşitli konularda görüş bildirirken, Washington'a taşınan multi-milyoner ve milyarderlerin sayısı giderek artıyor. Bu durum emlak piyasası için olumlu olsa da demokrasi için soru işaretleri oluşturuyor. Günde 14 milyon dolar kazanan biri, milyonlarca Amerikalının ortalama sosyal güvenlik ödemesinin önemini anlayabilir mi? OpenSecrets verilerine göre, 2018-2024 arasında kampanyalarına 1 milyon dolardan fazla kişisel fon aktaran 183 adayın yalnızca %18'i seçimi kazandı ve bunların yedisi zaten görevdeydi. Ortalama net değer 1.063.700 dolar olduğu göz önüne alındığında Amerikalıların çoğu böyle büyük bağışlar yapamaz. Bu durum, politikadaki ekonomik eşitsizliğin etkilerini sorgulama gereğini ortaya koyuyor.

Kampanyalarına 1 milyon dolardan fazla katkıda bulunan adayların %68'i Cumhuriyetçilerden oluşurken, yalnızca %28'i Demokratlardı. Oy başına maliyet büyük farklılıklar gösterdi; özellikle başkanlık yarışlarında bu maliyet çok yüksekti. Örneğin, 2024'te Demokrat David Trone, ön seçim kampanyasında 62.771.000 \$ harcamasına rağmen %10 oy alarak kaybetti ve oy başına 219 dolar harcadı. Kuzey Dakota Valisi Doug Burgum ise başkanlık yarışında oy başına 27.000 dolar harcayıp büyük kayıplar verdi.

Zengin adayların çoğu seçimleri kaybediyor. Bunun nedenleri arasında kibir, ülkeye geri verme arzusu, büyük bir meseleye olan tutkuları veya iş dünyasındaki başarının siyasette de geçerli olacağına dair yanlış bir inanç yer alabilmektedir.

Kendi kendini finanse eden politikacıların başarısızlığı, demokrasiye dair bir nebze umut verse de asıl sorun farklı bir yerde yatıyor. Varlıklı bireyler, servetlerini lobi faaliyetlerine, savunuculuk örgütlerine ve kara para yoluyla siyasi hesap verebilirlikten kaçınmaya yönlendiriyor. Ayrıca siyasette etkili isimlerle yakın ilişkiler kurarak güçlerini artırıyorlar. Elon Musk gibi zenginler, seçilmiş liderlere yakın durarak etkilerini artırırken, çıkarlarının seçmenlerin ihtiyaçlarıyla ne kadar örtüşeceği tartışmalıdır. 2013 yılında yapılan bir araştırmada, servet ortalaması 7,5 milyon dolar olan 100'den fazla Amerikalı zenginin politika önceliklerinin, ortalama vatandaşlardan belirgin şekilde farklı olduğu ortaya konuldu. Bu durum, özellikle ABD siyasetinde zengin bireylerin demokrasiyi nasıl etkileyebileceği konusunda önemli soruları ortaya çıkartıyor.

Kaynak: Reuters

Erişim: <https://www.brookings.edu/articles/are-the-very-rich-taking-over-american-politics/>

Anahtar Kelimeler: ABD, Demokrasi, Elon Musk.

5. Azerbaycan Havayolları Kazası ve Bakü-Moskova İlişkilerinin Geleceği / International Centre For Defence And Security (Estonya)

Azerbaycan'ın yaşanan hadiseden sonra Moskova'dan özür ve tazminat talep etmesi, güçlü bir jeopolitik ve bölgesel konuma sahip olduğu algısını ortaya çıkarıyor. Bununla birlikte, her iki devlet arasındaki siyasi ve ekonomik çıkarların mevcut uyumu göz önüne alındığında ne Aliyev yönetimi ne de Kremlin'in bu kriz nedeniyle stratejik iş birliklerinden vazgeçmeyecekleri tahmin ediliyor.

Karanlık Gökyüzü:

Azerbaycan Havayolları AZAL'ın Bakü'den Grozni'ye giden J2-8243 sefer sayılı uçağı 25 Aralık günü Kazakistan'ın Aktav kenti yakınlarında düşmüş ve uçaktaki 67 yolcudan 38'i hayatını kaybetmiştir. Kazanın hemen ardından Rusya havacılık otoritesi felakete bir kuş sürüsüyle çarpışmanın neden olduğunu iddia etti. Ancak, çeşitli medya kuruluşları ve havacılık uzmanları kısa süre içinde uçağın Rus hava savunma sistemi tarafından vurulduğunu iddia ederek, füze etkisini gösteren görüntülere ve kurtulanların ifadelerine dayandırdılar. Kazadan iki gün sonra Azerbaycanlı yetkililer de aynı şekilde olayı 'dış müdahaleye' bağladı.

Bakü'nün Stratejik Gücü:

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev Rusya'dan sadece özür ve tazminat değil aynı zamanda Rusya'nın olayla alakalı hesap vermesini talep ettiği belirtildi. Aliyev'in bölgenin en önemli aktörüne yönelik bu iddialı tutumu, Bakü'nün Güney Kafkasya'daki bazı önemli gelişmelerle şekillenen güçlenmiş jeopolitik konumuna duyduğu güvene işaret ediyor.

Bakü, Rusya ile iş birlikleri aracılığıyla önemli ölçüde faydalanmaya devam ediyor. Ekonomik açıdan Azerbaycan, Rusya ile olan ticarete sıkı sıkıya bağlı kalmaya devam ederken, Rusya'daki Azeri işçilerden gelen işçi dövizleri de özellikle kırsal kesimlerdeki pek çok hane için önemini koruyor. Dahası, Azerbaycan'ın bir transit merkezi olarak konumu Rusya'ya karşı avantaj sağlarken, bu potansiyelin en üst düzeye çıkarılması Rusya ile iş birliğinin devam etmesini gerektiriyor.

Putin'in özürlerini kabul eden Aliyev, geriye kalan iki talebi de vurguladı: yasal hesap verebilirlik ve Azerbaycan ile kurbanların aileleri için tazminat. Dolayısıyla iki senaryo ortaya çıkıyor. Moskova özrünü yerine getirirse, Bakü'nün olayı çözülmüş trajik bir hata olarak çerçevelemesiyle gerilim muhtemelen azalacaktır. Azerbaycan toplumunda Rusya karşıtı duygular yoğunlaşacak olsa da bu durum Aliyev rejiminin Moskova ile pragmatik ilişkilerini bozmayacaktır.

Kaynak: Reuters

Erişim: <https://icds.ee/en/with-partners-like-these-the-future-of-baku-moscow-relations-after-the-azerbaijan-airlines-crash/>

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Rusya, Uçak Kazası.

6. Trump'ın Göreve Başlamasıyla Birlikte AB ve Türkiye Güvenlik İş Birliği Konusunda Ciddileşmeli / Chatham House (Birleşik Krallık)

Donald Trump'ın göreve başlamasıyla Avrupa güvenlik düzeninin geleceği ve Türkiye'nin rolü önemli bir konu haline gelmiştir. Trump'ın dönüşü, Avrupa Birliği ve Türkiye arasında güvenlik ve dış politika iş birliğini güçlendirebilir. Ukrayna ve Filistin'deki savaşın ardından Avrupa güvenlik ortamı radikal bir dönüşüm geçirmiştir. Bu değişiklikler, AB ve AB üyesi olmayan NATO ülkeleri arasındaki diyalogu zorunlu kılmaktadır. Türkiye, Karadeniz, Doğu Akdeniz ve Orta Doğu'da kritik bir rol oynamaktadır. Son dönemde

Türkiye-Avrupa ilişkilerinde olumlu adımlar atılmış ancak, AB ve Türkiye'nin büyük güç rekabetine yaklaşımı, özellikle Rusya ve Çin konusunda hâlâ bir engel teşkil ediyor.

Rusya-Ukrayna savaşı başladıktan sonra Türkiye, Rusya'nın Karadeniz ve Akdeniz arasındaki varlıklarını azaltarak önemli bir stratejik adım attı ve Kiev'e askeri teçhizat sağladı. Avrupa ülkeleri ise başlangıçta Ukrayna'ya ağır silah göndermekte tereddütlüydü. Türkiye, Batı'nın Rusya'ya yönelik yaptırımlarına katılmadı ve diplomatik çözüm önerdi.

ABD ve Avrupa arasında Rusya-Ukrayna savaşı konusunda ayrışma riski varken, Türkiye'nin Avrupa ve Birleşik Krallık ile iş birliği giderek daha kritik hale geldi. Türkiye, Karadeniz, Batı Balkanlar ve Doğu Akdeniz gibi önemli bölgelerde Rusya'ya karşı stratejik bir güçtür. Komşuluk fikri yalnızca coğrafi yakınlıkla değil, büyük güç rekabetiyle şekillenir. Türkiye, AB ve Birleşik Krallık, Karadeniz, Doğu Akdeniz, Orta Doğu, Güney Kafkasya, Orta Asya ve Afrika gibi bölgeleri içeren daha geniş bir bakış açısına sahip olmalıdır.

Kaynak: Chatham House

Erişim: <https://www.chathamhouse.org/2025/01/trumps-inauguration-eu-and-turkey-must-finally-get-serious-about-security-cooperation>

Anahtar Kelimeler: AB, Güvenlik, Türkiye.

7. Rusya'nın Hayalet Filosu Nasıl Engellenebilir? / Center for Strategic & International Studies (ABD)

Moskova'nın petrol tankerlerinden oluşan "hayalet filosu"nın casusluk teçhizatıyla yüklü olduğu ve bu ekipmanlarla denizaltında yerleşik bulunan denizaltı kablolarını keseceği iddiaları Kremlin'in sabotaj faaliyetlerine karşı acil önlem alınması gerekliliğini vurguluyor.

ABD ve Avrupa, Moskova'nın yasadışı ekonomik faaliyetlerine karşı yavaş ve etkisiz yaptırımlar uygulayarak geç kaldı. 2024 yılı ortasında, Rusya'nın petrol ve yan ürünlerinin %70'inden fazlası bu gizli donanma tarafından taşınarak fiyat sınırlamasını aştı. Bu filo, dünya genelindeki ham petrol ve petrol ürünü taşıyıcılarının önemli bir kısmını temsil etmekte ve 2024'ün ilk yarısında Rusya'nın petrol ve gaz gelirlerinde %41'lik bir artış sağladı.

Kaynak: Getty

Rusya'nın hayalet filosu, tespit ve yaptırımlardan kaçmak için sofistike taktikler kullanarak petrol ve yaptırım uygulanan diğer malların ihracatını sürdürmekte. Bu gemiler, Otomatik Tanımlama Sistemi'ni devre dışı bırakarak "karanlıkta" kalıyor ve denetimleri zorlaştırıyor. Ayrıca gemiden gemiye transferler genellikle denetimin zayıf olduğu bölgelerde yapılırken, Panama gibi gevşek yaptırımlara sahip bayraklar altında faaliyet gösteriyor.

2024 yılı aralık ayında Baltık Denizi'nde meydana gelen denizaltı kablosu kesintileri, güvenlik endişeleri oluşturmuş ve Rusya'nın "gölge filosunun" rolü sorgulanmıştır. Bu olaylar, hibrid savaş taktiklerine dair şüpheleri de artırmıştır.

Rusya, hayalet filosunu ekonomik ve askeri hedefler için kullanarak ticari gemilerle yeni bir gri bölge savaşı yürütmektedir. Hayalet filo, deniz savaşlarını kazanamasa da petrol kaçakçılığı ve sabotajla Moskova'nın savaş ekonomisini destekleyip NATO'ya baskı yapabilmesine yardımcı oluyor.

Erişim: <https://www.csis.org/analysis/how-exorcise-russias-ghost-fleet>

Anahtar Kelimeler: Casus Teçhizatı, Hayalet Filo, Petrol.

8. Donald Trump'ın Rüyası: Panama, Kanada ve Grönland'ı Ele Geçirmek / CATO Institute (ABD)

Donald Trump, yeniden seçilmesiyle birlikte Washington elitine meydan okuyarak ABD'nin genişleme hedeflerine dair tartışmalı bir gündem oluşturdu. Panama Kanalı'nın stratejik önemine dikkat çeken Trump, bu varlığın sadece Panama'ya ait olmasını ve fahiş geçiş ücretlerini "soygun" olarak nitelendirdi. Ayrıca Grönland ve Kanada'nın stratejik kaynakları ve ekonomik entegrasyonu üzerine planları, bölgesel genişleme söylemini güçlendirdi. Eleştirmenler ise ABD'nin sınırlarını genişletmek yerine iç sorunlara odaklanması gerektiğini savunurken, Trump'ın bu alışılmadık vizyonu ABD'nin küresel sahnedeki rolünü yeniden tanımlama çabası olarak değerlendiriliyor.

Donald Trump, Panama, Kanada ve Grönland'ı hedef alan genişleme arzusuyla gündemde yeni tartışmalara neden oldu. Panama Kanalı'nın ABD'ye iadesini talep eden Trump, aksi takdirde güçlü adımlar atılacağını belirtti. Kanada'yı ABD'nin 51. eyaleti yapma önerisiyle Justin Trudeau'yu zorlayan Trump, ticaret tarifeleri ve sınır güvenliği üzerinden baskı kurdu.

Grönland'a yönelik satın alma ilgisini yineleyen Trump, adanın doğal kaynakları ve stratejik önemine vurgu yaptı, ancak hem Grönland hem de Danimarka'dan güçlü tepkiler aldı. Bu genişleme girişimleri, Trump'ın "Önce Amerika" stratejisini yansıtsa da

eleştirmenler, ABD'nin sınırlarını büyötmek yerine mevcut iç sorunlarına odaklanması gerektiğini savunuyor.

Panama Kanalı, Noreiga dönemi de dahil olmak üzere işlevini sürdürdü ve Panama istikrarlı bir ülke haline geldi. Kanada zaten coğrafi olarak ABD'ye büyük bir güvenlik avantajı sağlarken, Grönland da ABD'nin Kuzey Kutbu'ndaki stratejik noktalarından biridir. ABD'nin mevcut iç bölünmeleri ve artan mali sorunları, dışarıdaki toprak kazanımlarından daha fazla iç çözüm gereksinimi doğuruyor. Ayrıca, Kanada'nın ABD'ye katılmasının, ülkedeki ayrılıkçı hareketleri canlandırabileceği de vurgulanıyor.

Erişim: <https://www.cato.org/commentary/donald-trumps-dream-taking-over-panama-canada-greenland-nonsense>

Anahtar Kelimeler: ABD, Grönland, Kanada, Trump.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

C. ÇEVRE

1. Ukrayna'nın Transiti Durdurmasıyla Avrupa'da Rus Gazı Dönemi Sona Eriyor / Reuters (Birleşik Krallık)

Ukrayna'dan geçen ve Sovyet dönemi boru hatları üzerinden yapılan Rus doğalgaz ihracatı yılbaşı günü durdu ve Moskova'nın Avrupa enerji piyasaları üzerindeki onlarca yıllık hakimiyeti sona erdi.

Yaklaşık üç yıldır süren savaşa rağmen gaz akışı devam ediyordu ancak Rus gaz şirketi Gazprom, Ukrayna'nın transit anlaşmasını yenilemeyi reddetmesi üzerine gaz akışının durduğunu açıkladı.

Ukrayna üzerinden Rus gazı satın alan son AB üyesi ülkeler Slovakya ve Avusturya yeni alternatif tedarik rotası belirlerken, Macaristan ise Karadeniz altından geçen Türk Akım boru hattı üzerinden Rus gazını almaya devam edecek.

Moldova'da tek taraflı bağımsızlığını ilan eden Transdinyester bölgesi doğal gaz akışının kesilmesinden ciddi şekilde etkilendi. Bölgede faaliyet gösteren yerel enerji şirketi Tirasteploenergo; kalın giyinme, pencere ve balkon kapılarını battaniye veya kalın perdelerle kapatma ve elektrikli ısıtıcı kullanma konusunda halkı uyardı.

Rusya ve eski Sovyetler Birliği, %35 civarında olan Avrupa gaz pazarının önemli bir payını oluşturmak için yarım yüzyıl harcadılar. Ancak AB, Ukrayna'daki savaşın başlamasından bu yana Norveç'ten daha fazla gaz ve Katar ile ABD'den LNG satın alarak Rus enerjisine olan bağımlılığını azalttı.

Transit anlaşmasını uzatmayı reddeden Ukrayna, Avrupa'nın Rus gazını terk etme kararını çoktan verdiğini söyledi. Ukrayna Enerji Bakanı German Galushchenko yaptığı açıklamada, "Rus gazının geçişini durdurduk. Bu tarihi bir olaydır. Rusya pazarlarını kaybediyor, mali kayıplara uğrayacak" dedi.

Ukrayna, Rusya'dan elde ettiği yıllık yaklaşık 1 milyar dolarlık geliri de kaybedecek. Bu etkiyi dengelemek için, yılbaşından itibaren yerli tüketiciler için gaz iletim tarifelerini dört katına çıkaracak ve bu da ülke endüstrisine yılda 1,6 milyar Ukrayna Grivna'dan

(38,2 milyon \$) daha pahalıya mal olabilir. Gazprom ise gaz satışlarında 5 milyar dolara yakın bir kayıp yaşayacak.

Kaynak: Sergei Karpukhin

Erişim: https://www.reuters.com/business/energy/russia-halts-gas-exports-europe-via-ukraine-2025-01-01/?utm_source=chatgpt.com

Anahtar Kelimeler: AB, Rusya, Ukrayna.

2. Çin, Dünyanın En Büyük İkinci Lityum Rezervine Ev Sahipliği Yaptığını Duyurdu / Global Times (Çin)

2025 yılının ilk günlerinde Çin Doğal Kaynaklar Bakanlığı, yaptığı açıklamada ülkedeki lityum rezervlerinin önemli ölçüde arttığını ve küresel rezervin %16,5'ine sahip olduklarını açıkladı.

Rezervlerdeki artış Çin'i, Şili'nin ardından dünyanın en büyük ikinci lityum kaynağı sahibi konumuna getirdi. Ülkenin batı kesiminde 2.800 kilometre uzunluğundaki Batı Kunlun-Songpan-Ganzi lityum kuşağı boyunca yapılan önemli keşifler sayesinde mevcut lityum rezervleri artış gösterdi. Çin medyası, lityum kuşağının tek başına 6,5 milyon tondan fazla rezerve sahip olduğunu ve toplam kaynak potansiyelinin ise 30 milyon tonu aştığı ifade edildi.

Düşük maliyeti ve daha az çevresel etkisiyle bilinen tuz gölünün tuzlu suyundan lityum çıkarılması, geniş Qinghai-Tibet Platosu'nda lityum kaynağının artmasına neden oldu. Bu gelişme Çin'i, Güney Amerika ve ABD'nin ardından dünyanın üçüncü büyük tuz gölü lityum kaynağı merkezi olarak konumlandırdı. Analistler, teknolojik gelişmelerin Çin'in sıkı lityum arzını hafiflettiğini ve küresel lityum piyasasının da istikrara kavuşmasına katkıda bulunduğunu söyledi.

Çin, lityum çıkarma teknolojisinde ve üst düzey lityum pil üretiminde çok önemli bir rol oynamakta. Resmi veriler, ülkenin lityum iyon pil endüstrisinin 2024 yılı Ocak ve Ekim ayları arasında güçlü bir büyüme kaydettiğini ve ulusal pil üretiminin yıllık %16 artışla 890 gwh-saat ulaştığını gösteriyor. Aynı dönemde 200 gwh-saat üzerinde enerji depolayacak lityum-iyon pil üretilirken, ülkenin yeni enerji araçlar için akü kurulumları yaklaşık 405 gwh-saate ulaştı.

Kaynak: VCG

Erişim: <https://www.globaltimes.cn/page/202501/1326497.shtml>

Anahtar Kelimeler: Çin, Doğal Kaynak, Lityum.

3. Bakırın Enerji Dönüşümünde Oynayabileceği Önemli Rol / World Resources Institute (ABD)

Bakır, temiz enerjiye geçiş için ihtiyaç duyulan en önemli madenlerden biridir ve daha hızlı bir geçiş bakır talebini mevcut üretim kapasitesinin ötesine taşıyabilir. Bu zorluğun

üstesinden gelmenin bir yolu geri dönüşümdür. Bakır; rüzgâr, güneş ve enerji depolama dahil olmak üzere tüm yenilenebilir enerji teknolojileri ve bunların tümünü entegre edecek şebeke altyapısı için gereklidir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla desteklenen güç sistemleri, fosil yakıt tabanlı bir güç sistemine göre 6 ila 12 kat daha fazla bakır kullanabilir. Bakır, 2 ila 3 kat daha fazla bakır gerektiren elektrikli araçlar için de gereklidir.

Bakır Neden Önemlidir?

Bakır, binlerce yıl boyunca insan gelişiminin şekillenmesine yardımcı olmuştur. Gümüşten sonra en iyi ikinci elektrik iletkeni olan bakır, enerji sektöründe kablo iletimi için vazgeçilmezdir. Dünya genelinde kullanılan bakırın yaklaşık %70'i elektrik iletkenliği ve iletişim amaçlarına adanmıştır.

Ayrıca bakır, dünya genelinde çeşitli sektörlerde yaygın olarak kullanılmaktadır: Uluslararası Bakır Birliği'ne göre bakırın; %44'ü enerji üretimi ve iletiminde, %20'si inşaat ve binalarda, %14'ü elektrikli ekipman ve elektronik cihazlarda, %12'si taşıtlar ve ulaşım sektöründe, %10'u ise madeni para, heykel, mücevher, müzik aletleri ve tencere gibi diğer tüketim mallarında kullanılmaktadır.

Ömrünü Tamamlamış Bakırın Geri Dönüşüm Potansiyeli

Bakır geri dönüşümü; toplama, ayırma, eritme ve rafine etme gibi çok sayıda adımı içeren ve farklı atık akışlarına göre uyarlanmış çeşitli teknolojilerin ve uygulamaların kullanıldığı karmaşık bir süreçtir.

Bakırın kendine has özelliklerini kaybetmeden %100 geri dönüştürülebilir olma özelliği, onu yeni bakır madenciliğine oldukça uygun bir katkı maddesi haline getirir. Geri dönüştürülmüş malzemelerden üretilen bakır, madencilik ve çıkarma için gereken enerjiden %85'e kadar tasarruf sağlayabilir. Geri dönüştürülmüş bakır, dünya bakır arzının hali hazırda yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır.

Gelişmiş işleme teknolojileri, 2040 yılına kadar yeni mevcut ömrünü tamamlamış bakır hurdasının yaklaşık üçte ikisi geri kazanılabilir ve geri dönüştürülebilir. Bu da her yıl 6 milyon tondan fazla bakırın çöp sahalarından geri kazanılmasını sağlayacaktır.

Ömrünü tamamlamış bakırın geri dönüşüm oranını çevresel ve sosyal açıdan sorumlu bir şekilde artırmak için aşağıdakilere ihtiyaç vardır:

- Güvenilir ve istikrarlı bir hammadde kaynağı
- Yüksek standartlı işleme kapasitesi
- Geri dönüştürülmüş bakır için güçlü piyasa talebi

Böylesine güçlü bir bakır geri dönüşüm pazarının oluşturulması, yenilikçi iş modelleri aracılığıyla döngüsel bakır tedarik zincirleri potansiyelinin ortaya çıkarılması ve döngüsellüğün ekonomiye yerleştirilmesi atılması gereken temel adımlardır.

Kaynak: WRI

Erişim: <https://www.wri.org/insights/pivotal-role-recycled-copper-energy-transition>

Anahtar Kelimeler: Bakır, Enerji, Geri Dönüşüm.

D. SOSYAL

1. Hindistan'da Anemi: Sessiz Bir Halk Sağlığı Krizi / Observer Research Foundation (Hindistan)

Dünya genelinde en yüksek anemik birey sayısına sahip ülke Hindistan'dır. Anemi hastalığına yönelik çeşitli önlemler alınsa da önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam ederken, ülkedeki yaygınlığı son yıllarda oldukça artmıştır.

Ülkedeki anemi sayısı son yirmi yıllık dönemde azalma eğilimi göstermiş ancak özellikle Covid-19 pandemisinden sonra tekrar yukarı yönlü bir yükselişe geçmiştir. Ulusal Aile Sağlığı Araştırması 2019-2021 verilerine göre Hindistan'da kadınların %57'si ve çocukların %67,1'i anemidir.

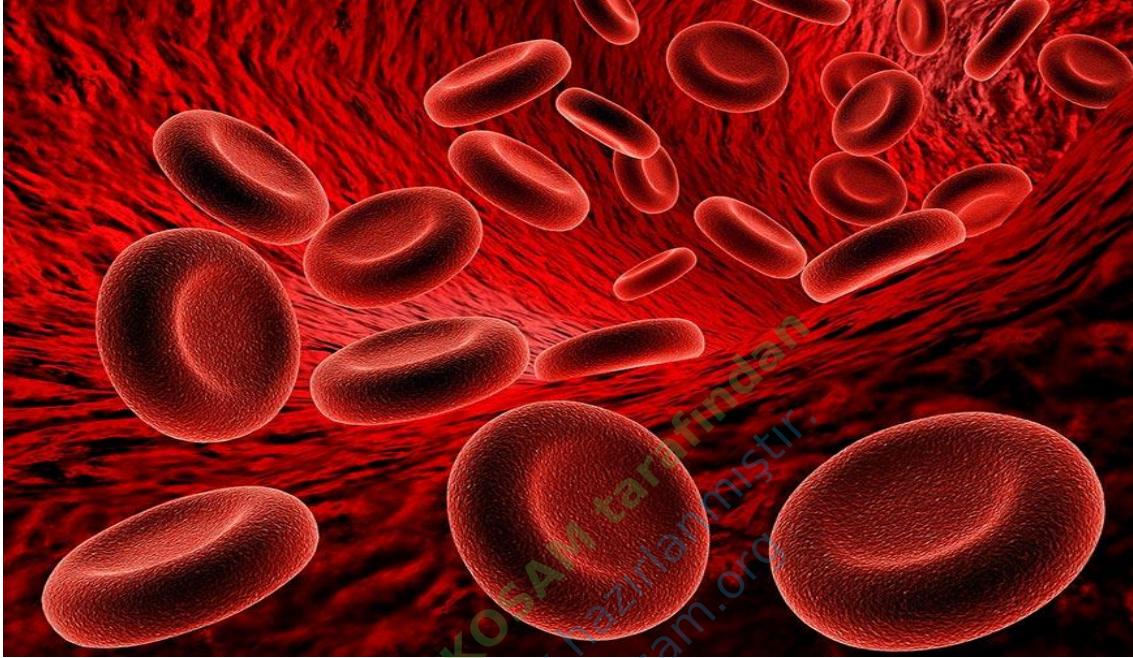
Kadınlarda anemi sıklığı 2015-2016 ve 2019-2021 yılları arasında %53'ten %57'ye yükselmiştir. Anemi, kırsal bölgelerde yaşayan çocuklarda (%68,3) kentsel bölgelere (%64,2) kıyasla daha yaygındır ve bu durum annelerin düşük eğitim seviyeleri ve düşük gelirli hanelerle doğrudan ilişkilidir.

Anemik annelerin çocuklarının anemiye yakalanma olasılığı, anemik olmayan annelerin çocuklarına göre daha yüksektir ve bu yaygınlık, doğan çocuk sayısı ile birlikte artmaktadır. Çocuklarda ve ergenlerde anemi, zihinsel bozukluk, düşük akademik performans ve bodur büyüme ile sonuçlanır ve bunların tümü eğitimsel kazanım ve ekonomik üretkenlik üzerinde uzun vadeli sonuçlar doğurabilir.

Hindistan'ın doğusundaki üçüncü basamak bir hastanede gerçekleştirilen kesitsel bir araştırmada, Covid-19 nedeniyle hastaneye yatırılan kadınların %80'inde anemi olduğu tespit edilmiştir. Risk altındaki nüfuslar için demir açısından zengin gıda tüketiminin artırılması ve beslenme çeşitliliği konusunda eğitim verilmesi gerekmektedir. Bu önemli besin maddelerinin geniş çapta erişilebilir olmasını sağlamak için temel gıdalar, demir ve diğer minerallerle zenginleştirilmelidir.

Sağlık eğitimi ve danışmanlık yoluyla Demir folik asit (IFA) takviyesine bağlılığın sağlanması ve yan etkilerin yönetilmesi aneminin önlenmesine ve yönetimine yardımcı olabilir. Hindistan, anemiyi önleme ve yönetme stratejileri için klinik bileşenlerin yanı

sıra sosyal, kültürel, beslenme ve ekonomik olmak üzere tüm yönleri dikkate alan bütüncül bir yaklaşım benimseyerek aneminin temelinde yatan nedenleri etraflıca incelemelidir.

Kaynak: Getty

Erişim: <https://www.orfonline.org/expert-speak/anaemia-in-india-a-silent-public-health-crisis>

Anahtar Kelimeler: Anemi, Hindistan, Sağlık.

2. Norveç'te Cep Telefonlarında Bulunan Acil Durum Uyarıları / PRIO (Norveç)

Norveç'te cep telefonları acil durum uyarı sisteminin temel bir unsuru haline gelmiştir. 8 Ocak tarihinde ülke genelinde test edilen bu sistem, mobil cihazlar aracılığıyla hızlı ve etkili bir şekilde geniş kitlelere ulaşmaktadır. Geleneksel hava saldırısı sirenleri kullanılmaya devam etse de mobil uyarılar daha geniş bir kapsama sahiptir.

2024 yılı haziran ayında yapılan bir ankette, çoğu Norveçlinin bu sisteme güvendiği ve acil durumlara karşı daha dirençli hale geldikleri ortaya çıktı. Ankete katılanların %33'ü uyarıların endişe verici olduğunu belirtirken, yalnızca %6'sı uyarıları can sıkıcı buldu. Bu sonuçlar, mobil uyarıların büyük ölçüde değerli olduğunu gösterdi.

Norveçlilerin çoğu, akut tehlike ve büyük ölçekli afet durumlarında doğrudan cep telefonlarına gelen uyarıları tercih ederken, daha küçük durumlar için SMS gibi daha az müdahaleci yöntemlerin kullanılmasını savunmakta. Anketler, mobil uyarıların güvenliği artırdığına dair genel bir güven olduğunu gösterse de eski telefon kullanıcılarının uyarı alamaması ve dilsel uyum eksikliği gibi sorunlar, kapsama alanı ve erişilebilirlik konularına dikkat edilmesi gerektiğini ortaya koydu.

Norveç'te yaşanan Hans fırtınası sırasında bu teknoloji hayat kurtarma potansiyelini gösterirken, Valensiya'daki şiddetli yağmurda uyarıların geç gönderilmesi, hazırlıksız yakalanan halk için ciddi sonuçlar doğurdu. Valensiya örneği, hayati bilgilerin zamanında iletilmemesinin risklerini ortaya koyarken, Norveç'in deneyimi bu sistemlerin etkin kullanılmasının önemini gösterdi. Hem Norveç hem de diğer ülkeler, bu teknolojinin potansiyelini en üst düzeye çıkarmak için acil durum iletişim stratejilerini sürekli olarak geliştirmelidir.

Kaynak: Norwegian Directorate for Civil Protection

Erişim: <https://blogs.prio.org/2025/01/this-is-what-norwegians-think-about-emergency-alerts-on-mobile-phones/>

Anahtar Kelimeler: Acil Durum, Akut Tehlike, Norveç.

3. Biden Yönetimi Görevi Bırakmadan Önce TikTok Hakkındaki Düşüncelerini Değiştiriyor / Global Times (Çin)

NBC News'in haberine göre, Biden yönetimi, TikTok'un pazar günü yürürlüğe girmesi planlanan yasağa rağmen ABD'de erişilebilir kalmasını sağlamak için seçenekler üzerinde çalışıyor. Washington Post'a göre, seçilmiş Başkan Donald Trump göreve geldikten sonra yasağı 60 ila 90 gün askıya almayı ve bu sürede bir satış veya çözüm için müzakere yapmayı planlıyor. Bu hamleler, Biden ve Trump'ın TikTok yasağına verdikleri desteği yeniden değerlendirmeye çalıştıklarını gösteriyor.

Çin ve Küreselleşme Merkezi'nde araştırmacı olan He Weiwen TikTok yasağının, Amerikalıların sosyal medya yoluyla iletişim özgürlüğünü koruyan ABD Anayasası'na aykırı olabileceğini belirtti. Global Times'a konuşan He, TikTok'un 170 milyon Amerikalı tarafından kullanıldığını ve gençler ile reklamcılar arasında popüler olduğunu vurguladı.

Reuters'in haberine göre, 6 Aralık 2024'te bir ABD federal temyiz mahkemesi, TikTok'un ana şirketi ByteDance'ın 19 Ocak 2025'e kadar ABD'deki uygulamayı elden çıkarmasını ya da bir yasakla karşı karşıya kalmasını gerektiren bir yasayı onayladı. Bakanlık, ABD'nin TikTok meselesini ele alış biçiminin, dünyanın ABD'nin sözde "kurallarının" ve "düzeninin" dünya için gerçekten faydalı mı yoksa sadece ABD'nin kendi çıkarlarına mı hizmet ettiğini daha net görmesini sağlayacağını vurguladı.

Kaynak: VCG

Erişim: <https://www.globaltimes.cn/page/202501/1327012.shtml>

Anahtar Kelimeler: Biden Yönetimi, ABD, Erişilebilirlik.

E. TEKNOLOJİ

1. Kuzey Kore'nin Siber Suçluları / Observer Research Foundation (Hindistan)

Kuzey Koreli bilgi teknoloji (BT) çalışanlarının Rusya'ya taşınmasıyla siber operasyonların artması bekleniyor. Kuzey Koreli bilgisayar korsanları, 2022 ve 2024 yıllarında milyar dolar eşliğini aşarak küresel siber hırsızlıkta çalınan fonların %60'ına ulaştı. Bu gelirler, denizaltı geliştirme, uzay programı ve insansız hava araçları gibi askeri projeleri finanse edebilmekte.

Kuzey Kore'nin siber operasyonları, rejime gelir sağlamak için faaliyet gösteren geniş bir BT çalışanları ağına dayanıyor. Bu uzmanlar, yılda 300.000 dolara kadar kazanarak Çin ve Rusya'daki güvenli limanlardan veya rejime bağlı kuruluşlar aracılığıyla faaliyet gösteriyor. Örneğin, Jinyong IT Operasyon Şirketi, çalınan fonların Kuzey Kore'ye aktarılmasında kritik bir rol oynuyor.

2023 yılında Kuzey Kore rejimi tarafından kontrol edilen hacker grubu 660 milyon dolar varlık çalmayı başarırken bu rakamı 2024 yılında 1,34 milyar dolara yükseltti. 2024 yılı sonunda Güney Kore ve müttefikleri, Kuzey Kore'nin siber tehditlerine karşı hedefli yaptırımlar ve siber caydırıcılık önlemleriyle yanıt verdi.

Kaynak: Getty

ABD, Aralık 2024'te Keşif Genel Bürosu (RGB) başkanı Ri Chang Ho'nun da aralarında bulunduğu dokuz kişi ve yedi kuruluşa yaptırım uyguladı. Güney Kore ise Kuzey Koreli BT uzmanlarını ve kara para aklama faaliyetlerini hedef aldı. Daha önce de ABD ve müttefikleri, Lazarus ve Kimsuky gibi Kuzey Kore'nin siber gruplarına yönelik yaptırımlarla üçlü koordinasyonu güçlendirmişti.

ABD ve Güney Kore, Kuzey Kore yaptırımlarını delme girişimlerine karşı Japonya'yı da içeren üçlü bir ortaklık grubu kurdu. Bu ortaklıklar, kamu-özel sektör iş birliği, kolluk kuvvetleri koordinasyonu ve istihbarat paylaşımına odaklanmakta.

Erişim: <https://www.orfonline.org/research/2024-a-jackpot-year-for-north-korea-s-cyber-criminals>

Anahtar Kelimeler: Bilgi Teknolojileri, Kuzey Kore, Siber Suç.

2. Yapay Zekâ, Casusluğu Yeniden Ortaya Çıkaracak / Foreign Affairs (ABD)

1950'li yıllarda ABD, Sovyetler Birliği ile rekabet etmek için U-2 keşif uçağını geliştirdi. Bugün ise yapay zekâ ve geniş dil modelleri ile istihbarat operasyonlarını geliştirme fırsatına sahip, ancak bu teknoloji aynı zamanda düşmanların da kullanımına sunulmuş durumda. Yapay zekâ (YZ), istihbarat dünyasında devrim oluşturma potansiyeline sahip; büyük veriyi hızlıca işleyip analiz edebilir, tehditleri hızla tanıyıp uyarılar oluşturabilir, uydu görüntüleri ve sinyal istihbaratını birleştirerek doğru değerlendirmeler sağlayabilir.

2018 yılında İsrail'e bağlı Mossad istihbarat örgütü, İran'ın nükleer belgelerini çalarak önemli bir zafer elde etti, ancak analizi birkaç ay sürdü. Yapay zekâ, bu süreçleri hızlandırarak daha hızlı kararlar alınmasını sağlayacak.

ABD ordusu ve istihbarat topluluğu, yapay zekâ modellerinin düşmanlar için hedef olabileceğini dikkate alarak güvenli YZ modelleri geliştirmeli ve tehditlere karşı korunmalıdır. "Kırmızı ekip" oluşturup, YZ'yi kullanarak saldırıları simüle etmek ve zayıflıkları tespit etmek gereklidir. Ayrıca, müttefiklerle iş birliği yaparak karşı YZ teknolojilerine yatırım yapılmalıdır. YZ'nin tam olgunlaşması beklenmeden hızla entegre

edilmesi ve temel bir unsur haline getirilmesi gerekir. Bu süreç, istihbarat topluluğunda kültürel bir değişim gerektirecek, ancak erken kazanımlar ve pilot projelerle hızlandırılabilir.

İstihbarat ve askeri topluluklar, yapay zekâ destekli karar süreçlerinde insanları merkeze almayı hedeflemekte ve bunun için gerekli araçları geliştirmektedir. Ajanslar, analistlerinin YZ modellerini doğru kullanabilmesi için yönergeler belirlerken, hükümet vatandaşların verilerinin işlenmesi konusunda net bir rehberlik sunacaktır. ABD, yapay zekâ yarışını kazanmak için özel sektörle iş birliği yapmalı, ticari YZ modellerini kullanarak hızla yeteneklerini geliştirmeli ve gizli verilerle iyileştirmelidir.

Kaynak: Reuters

Erişim: <https://www.foreignaffairs.com/united-states/spy-vs-ai>

Anahtar Kelimeler: Büyük Veri, Verimlilik, Yapay Zekâ.

3. Kriz Durumda Siber Güvenlik / Trends Research & Advisory (Birleşik Arap Emirlikleri)

Dijital çağ, yaşam, çalışma ve iletişim kurma biçimimizi devrim niteliğinde değiştirdi. Ancak bu dijital dönüşüm, önemli siber güvenlik tehditlerini de beraberinde getirdi. Siber saldırılar, dünya çapında bireyleri, işletmeleri ve hükümetleri etkileyerek daha sık, karmaşık ve zararlı hale geldi. Giderek daha bağlantılı hale gelen dünyada, e-ticaret

platformları, akıllı cihazlar ve bulut çözümleri gibi teknolojilerin yaygınlaşması, siber tehditlere maruz kalmayı artırdı ve gelişmiş siber güvenlik çözümlerine olan ihtiyacı yükseltti.

Mordor Intelligence'ın tahminlerine göre, siber güvenlik pazarının büyüklüğü 2024 yılında 207,77 milyar ABD dolarına ulaşacak. Bu pazarın 2029 yılına kadar %12,63'lük bir bileşik yıllık büyüme oranı (CAGR) ile büyüyerek 376,55 milyar ABD dolarına ulaşması beklenmekte.

Siber güvenliğe yapılan harcamalar, sektörü yüksek talep ve büyüme potansiyeline sahip bir alan haline getirmekte. Avrupa Yatırım Bankası'na göre, Avrupa'daki siber güvenlik harcamaları GSYH'nin yaklaşık %0,1'ini oluştururken, ABD'de bu oran %0,35'e ulaşmakta. ABD federal hükümeti, 2019 yılında yaklaşık 15 milyar avro, 2021 yılında ise 16,7 milyar avro siber güvenlik şirketlerine destek sağlamış, bu rakamın 800 milyon avrosu araştırma ve inovasyona ayrılmıştır.

Kaynak: TRENDS

Çin, siber güvenlik için kuantum teknolojilerine odaklanan 9 milyar avroluk bir program yürütmektedir. Buna karşılık, AB'nin yıllık 1-2 milyar avro arasında olduğu tahmin edilen siber güvenlik harcamaları daha düşük ve parçalı, koordinasyondan yoksun stratejilerle sınırlıdır. Bazı AB üye ülkeleri, ABD seviyelerinin onda biri kadar az harcama yapmaktadır.

Almanya ve Fransa, AB siber güvenlik pazarında lider konumdayken, İtalya, İspanya, Polonya ve Hollanda onları takip etmektedir.

Siber güvenlik sektörü, büyük ölçüde YZ alanındaki gelişmelerle yönlendirilen önemli bir büyüme yaşıyor. Bu hızlı evrim, giderek dijitalleşen bir dünyada sağlam siber güvenlik önlemlerinin kritik önemini vurguluyor. Dünya çapındaki hükümetler bu zorunluluğu kabul etmiş ve kamu-özel sektör ortaklıkları ve egemen servet fonları aracılığıyla sektörün gelişimini aktif olarak destekliyor.

Erişim: <https://trendsresearch.org/insight/cybersecurity-in-a-world-in-crisis-funding-challenges-investment-opportunities-and-sustainability-determinants/>

Anahtar Kelimeler: Sektör, Siber Güvenlik, Yatırım.

Bu rapor KOSAM tarafından
özel olarak hazırlanmıştır.
www.kosam.org

F. GERÇEKLEŞTİRİLECEK ETKİNLİKLER

1. RUSİ

RUSİ Latin Amerika Güvenlik Konferansı 2025

Çevrimiçi Etkinlik (30.01.2025)

Üçüncü Latin Amerika Güvenlik Konferansı; Latin Amerika'nın sınır aşan suçlar, sınır anlaşmazlıkları ve demokrasinin aşınması gibi temel güvenlik sorunlarına odaklanarak, uluslararası çatışma ve istikrarsızlığın bölge üzerindeki etkilerini ele almayı amaçlıyor. Londra'da düzenlenecek bu ücretsiz etkinlik, Birleşik Krallık, ABD, Avrupa ve diğer ortakların iş birliğiyle bölgesel güvenlik ve sürdürülebilir yönetim için politika çözümleri geliştirmeyi hedefliyor.

Erişim: <https://my.rusi.org/events/rusi-latin-american-security-conference-2025.html>

2. Belfer Center

İklim ve Kalkınma Finansmanının Çözülmesi

Çevrimiçi Etkinlik (30.01.2025)

Gerçekleştirilecek etkinlikte Belfer Center, Kalkınma Finansmanı Kurumlarının iklim eylemini temel kalkınma görevleriyle dengelemede karşılaştıkları zorlukların incelenmesini, proje düzeyinde iklim ve kalkınma etkilerini birbirinden ayırmayı amaçlayan "Yeşil Takas" konseptin sunulmasını ele alacaktır.

Erişim: <https://www.belfercenter.org/event/disentangling-climate-and-development-finance>

3. CEDA

Küresel Meseleler: 2025 Jeoekonomik Görünüm

Çevrimiçi Etkinlik (06.02.2025)

2025 yılında küresel ekonomik görünüm, Ukrayna ve Orta Doğu'daki çatışmalar, Trump'ın ikinci döneminde potansiyel olarak yenilenen milliyetçi ticaret politikaları ve Güney Kore ile Fransa'daki siyasi istikrar kaygıları gibi jeopolitik belirsizliklerle şekilleniyor. Yapay zekâ, kuantum bilişim, yarı iletken üretimi ve enerji dönüşümünü destekleyen teknolojilerdeki rekabet ise ekonomik öncelikleri dönüştürüyor. CEDA Araştırma Başkanı Andrew Barker ve S&P Kıdemli Asya-Pasifik Ekonomisti Vishrut Rana, bu önemli eğilimleri ve olayları analiz ederek küresel ekonominin geleceğine ışık tutuyor.

Erişim: [https://portal.ceda.com.au/event/event-overview?id=Geo-Economic Outlook 2025219567321](https://portal.ceda.com.au/event/event-overview?id=Geo-Economic-Outlook-2025219567321)

KOSAM'dan...

Belirlediği alanlarda araştırma raporları üreten, bilgi notları yayımlayan, farklı sorunlara çözüm sunma amaçlı projelere imza atan bir yapı hüviyetindeki **Kalkınma Odaklı Stratejik Araştırmalar Merkezi (KOSAM)**, Konya merkezli bir düşünce kuruluşu olarak 2022 yılının ilk çeyreğinde kuruldu.

Ekonomi, ticaret, sanayi, iç ve dış politika dinamikleriyle sosyal politikalar, tarım, çevre, akıllı şehir, sağlık, enerji vb. konularla ilgilenen KOSAM faaliyetlerini şehir, ülke ve dünya ekseninde farklı başlıklarda yürütür.

Merkez; uluslararası düşünce kuruluşlarının faaliyetlerini, raporlarını ve güncel değerlendirmelerini düzenli takip eder. Bu kapsamda 2022 yılından itibaren KOSAM bünyesinde; dünya ve ülke gündemi hakkında bilgilenmek, düşünce kuruluşlarının raporlarından haberdar olmak ve en önemlisi küresel fırsatlardan faydalanıp risklerden kaçınmak için stratejik çalışmaları aktarmak amacıyla “**Dünya Ne Konuşuyor?**” Raporları hazırlamaktadır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu, her ayın ilk ve ikinci yarısını kapsamak üzere **ayda iki defa** okurlarıyla buluşmaktadır. Rapor için **Kuzey ve Latin Amerika, Euro Bölgesi, Orta ve Uzak Asya, Afrika, Orta Doğu, Avrasya** vb. çeşitli bölgelerde faaliyet gösteren düşünce kuruluşlarının gündemleri KOSAM’ın uzman kadrosu tarafından analiz edilir. Süreçte “Hangi kuruluş ne tür konularda çalışmış, gündemde ne var ve gelecekte beklentileri neler?” sorularına cevap aranır.

“Dünya Ne Konuşuyor?” Raporu; **Ekonomi, Politika, Çevre, Sosyal ve Teknoloji** olmak üzere **beş ana başlıkta** hazırlanır. Makale, rapor, bilgi notu, yorum vb. çalışmaların kısa özetleri okuyucuya yansıtılırken konu başlığı, makalenin hangi kurumdan alındığı ve bu merkezlerin hangi ülkede faaliyet gösterdikleri de raporda yer alır. Her özetin sonunda konuyla ilgilenen okurların orijinal çalışmaya hızlı bir şekilde ulaşabilmesi için erişim linkleri açık şekilde paylaşılır.

KOSAM olarak hedefimiz; “Dünya Ne Konuşuyor?” sorusunun cevabını ve bölgelerinde ulusal/ uluslararası politikaya yön veren kuruluşların “**yarınların gündemi**” olarak gördükleri farklı başlıkları analiz ederek güncel hâli ile aktarmaktır. Bu bağlamda **2025 yılında da** ekonomi, siyaset, ticaret, sanayi, sosyal politika, eğitim, çevre vb. alanlarda yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası araştırma ve çalışmalar yürütmeye, büyük veri analizi ile mevcut durum değerlendirmeleri yaparak geleceğe ışık tutmaya ve **sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaya devam ediyoruz.**